

Energetska Efikasnost

u asocijacijama
lokalnih samouprava
- EeMA

**MAPA PUTA ZA OBLAST ODRŽIVOG KORIŠĆENJA
ENERGIJE ZA ASOCIJACIJE LOKALNIH
SAMOUPRAVA U ZEMLJAMA JUGOISTOČNE EVROPE**

Dio 2

IZGRADIMO ZAJEDNO ENERGETSKI ODRŽIVE OPŠTINE U ZEMLJAMA JUGOISTOČNE EVROPE

Energetska Efikasnost

u asocijacijama
lokalnih samouprava
- EeMA

*MAPA PUTA ZA OBLAST ODRŽIVOG KORIŠĆENJA
ENERGIJE ZA ASOCIJACIJE LOKALNIH
SAMOUPRAVA U ZEMLJAMA JUGOISTOČNE EVROPE*

Dio 2

Energetska Efikasnost

u asocijacijama lokalnih samouprava- EeMA

Urednici

Vesna Kolega
Dubravka Bošnjak

Autor

Vesna Kolega

Asocijacije lokalnih samouprava - partneri projekta EeMA

Zajednica opština Crne Gore

Koordinator projekta, Ivana Lalević

Asocijacija jedinica lokalne samouprave Republike Makedonije

Koordinator projekta, Aleksandar Arsovski

Asocijacija kosovskih opština

Koordinator projekta, Salvador Elmazi

Savez općina i gradova Federacije Bosne i Hercegovine

Koordinator projekta, Jelena Bašić

Savez opština i gradova Republike Srpske

Koordinator projekta, Predrag Pajić

Stalna konferencija gradova i opština Republike Srbije

Koordinator projekta, Aleksandar Popović

Tim GIZ - ORF EE i ORF MMS

Dubravka Bošnjak, menadžer projekta

Ilija Sazdovski, koordinator za Makedoniju

Avni Sfishta, koordinator za Kosovo

Jasna Sekulović, menadžer projekta i koordinator za Crnu Goru

Sanela Veljkovski, koordinator za Srbiju

Emina Durmo, savjetnik za rodnu ravnopravnost/integriranje načela rodne ravnopravnosti

Grafički dizajn i uređenje teksta

Copy Center

Ivana Lalević, savjetnik za odnose sa javnošću i izdavačku djelatnost, projekt koordinator, Zajednica opština Crne Gore

Objavio

Deutsche Gesellschaft für – Njemačko društvo za međunarodnu saradnju GIZ

Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

Otvoreni regionalni fondovi za jugoistočnu Evropu - energetska efikasnost i modernizacija opštinskih usluga

Sjedište kancelarija

Bonn i Eschborn, Njemačka

Regionalna kancelarija GIZ u Sarajevu, Zmaja od Bosne 7-7a

Importance Centar 03/IV

71 000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina

Tel.: + 387 33 957 500, Fax: + 387 33 957 501

GIZ-BosnienHerzegowina@giz.de

www.giz.de/regional-funds-southeasteurope

U ime

Saveznog ministarstva za ekonomsku saradnju i razvoj Njemačke (BMZ) i Švajcarske agencije za razvoj i saradnju (SDC)

Odgovorna osoba

Johannes Elle

Uslovi korišćenja

Informacije, tumačenja i zaključci iznešeni u ovoj brošuri predstavljaju mišljenja autora i ne odražavaju nužno stav GIZ-a - Njemačkog društva za saradnju (Njemačkog društva za međunarodnu saradnju GmbH).

PREDGOVOR

Zemlje jugoistočne Evrope u mnogim aspektima prolaze izazovnu tranziciju. Prema tome, logično je da vodeći cilj bude razvoj stabilnih i prosperitetnih društava, koja čine vitalni dio evropske porodice.

Energetska efikasnost čini opipljivim velike zahtjeve i izuzetne mogućnosti pojma "tranzicija". Prilično neefikasno korišćenje energije u zemljama jugoistočne Evrope će proširiti raskorak između njih i ekonomski i socijalno uspješnih društava u Evropi. Usvajanje pristupa održivijeg korišćenja energije predstavljaće važan kamen temeljac u izgradnji prosperitetnog društva koje napreduje ka centralnom krugu evropske porodice.

Opštine imaju ključnu ulogu u procesu tranzicije ka prosperitetnim društvima. One predstavljaju lokalne zajednice na čijoj osnovi su izgrađene države. Istovremeno, energetska efikasnost je opipljiva lokalna tema: u objektima lokalnih uprava, u domovima porodica, u radu lokalnih preduzeća ili na ulicama opštine.

Sve veći broj opština jugoistočne Evrope ima volju da krene putem ka "održivoj energiji" i da se uključi u pozitivnu tranziciju. Prema tome, ova tema postaje sve značajnija za njihove opštinske asocijacije: za razmjenu iskustava njihovih članova i za širenje dobrih pristupa koji se odmah mogu primijeniti, kao i za zastupanje praktičnih ideja kako poboljšati okvirne uslove za opštine u odnosu na nacionalne donosioce politika i vlade.

Asocijacije lokalnih samouprava jugoistočne Evrope su preko radne grupe NALAS-a za energetska efikasnost zatražile od GIZ-ovih Otvorenih regionalnih fondova za jugoistočnu Evropu (ORF), "Modernizacija opštinskih službi" i "Energetska efikasnost" da ih podrže u jačanju njihove uloge u podsticanju održivog korišćenja energije. Savezno ministarstvo za ekonomsku saradnju Njemačke (BMZ), koje je finansiralo i pokrenulo projekat, i Švajcarska agencija za razvoj i saradnju (SDC) odobrili su ORF regionalni projekat "Energetska efikasnost u asocijacijama lokalnih samouprava". U jesen 2014. godine je u okviru projekta započeta realizacija četiri radna paketa o učenju među kolegama, pilot projektima koji se mogu ponavljati, kapacitetima za političko lobiranje i o izradi mapa puta za asocijacije lokalnih samouprava i o načinu preduzimanja radnji za sprovođenje aktivnosti u pravcu održivog korišćenja energije.

Ova Mapa puta je urađena u procesu konsultacija između uključenih asocijacija lokalnih samouprava iz jugoistočne Evrope na regionalnom nivou. Urađena je na osnovu njihovih iskustava iz prethodnih aktivnosti i sadrži olakšice za njihove buduće misije.

Očekujemo da će se ova Mapa puta koristiti kao smjernica za buduće angažovanje asocijacija lokalnih samouprava i opština. Dalje, nadamo se da će ona poslužiti kao dobra osnova za dalji dijalog i promišljanje relevantnih zainteresovanih strana u zemljama jugoistočne Evrope u pogledu načina za razvoj njihovih struktura za uspješno sprovođenje politika održive energije u pravcu razvoja prosperitetnih društava.

Johannes Elle
GIZ ORF EE

Christophe di Marco
GIZ ORF MMS

UVOD

Regionalni projekat "Energetska efikasnost u asocijacijama lokalnih samouprava - EeMA" podržava saradnju između asocijacija lokalnih samouprava sa područja jugoistočne Evrope. Svi partneri su izrazili spremnost za jačanje saradnje u oblasti energetske efikasnosti i obnovljivih izvora energije i za davanje doprinosa smanjenju potrošnje energije, povećanju energetske efikasnosti i smanjenju emisije ugljenika.

Svrha regionalne saradnje je razmjena znanja i iskustava u oblasti uvođenja mjera za jačanje energetske efikasnosti i smanjenje emisije CO₂. Promovisanje i jačanje svijesti javnosti o energetske efikasnosti i zajednički nastupi na regionalnim i međunarodnim događajima će naglasiti ulogu asocijacija lokalnih samouprava. Prednost predstavlja promovisanje uloge asocijacija u oblasti energetske efikasnosti na lokalnom nivou kroz pružanje pomoći gradovima i opštinama članicama asocijacija.

Svrha Projekta je pružanje pomoći i podrške u osnivanju mreže i pružanje pomoći u sprovođenju mjera koje su definisane konceptom projekta. Projekat se sprovodi kroz četiri radna paketa, koji obuhvataju:

- izradu mapa puta za izgradnju kapaciteta lokalnih samouprava za pripremu i sprovođenje lokalnih strategija /politika u oblasti energetske efikasnosti;
- uspostavljanje mentorstva i učenja između ravnopravnih partnera (peer to peer) tj. između asocijacija lokalnih samouprava i opština koje učestvuju u planiranju ili sprovođenju lokalnih energetske planova i ostalih planova i programa koji se tiču energetske efikasnosti i održivog korišćenja energije;
- razvoj pilot projekata za opštine kroz podršku asocijacija lokalnih samouprava, uz primjenu modela optimizacije troškova; i
- podržavanje političkog dijaloga između asocijacija lokalnih samouprava i centralne vlasti.

Mape puta i strategije su vrlo često namijenjene usmjeravanju procesa u sprovođenju promjena, koje zahtijevaju podršku svih uključenih strana. Ova Mapa puta je posebna vrsta strateškog plana koji daje predlog aktivnosti koje asocijacije lokalnih samouprava u državama jugoistočne Evrope mogu preduzeti u cilju proaktivnog pružanja podrške razvoju energetske održivih opština u zemljama jugoistočne Evrope kao i integrisanju načela rodne ravnopravnosti, kao tematske oblasti, u energetske efikasnost.

Konačni rezultat zajedničkog rada svih partnera na projektu je Mapa puta za oblast održivog korišćenja energije za asocijacije lokalnih samouprava u zemljama jugoistočne Evrope, koja se sastoji iz dva dijela. Prvi dio se fokusira na izazove, barijere i koristi u složenom procesu razvoja energetske održivih opština u zemljama jugoistočne Evrope. Drugi dio je u cjelosti posvećen preduslovima, uslovima i prednostima pristupanja Sporazumu gradonačelnika EU.

Želimo da zahvalimo svima koji su pružili aktivnu podršku i podatke za izradu mapa puta.

Vesna Kolega

Dubravka Bošnjak

SADRŽAJ

PREDGOVOR.....	3
UVOD.....	4
GRAFIKONI.....	6
SKRAĆENICE.....	7
SPORAZUM GRADONAČELNIKA (SG).....	8
KORISTI OD SPORAZUMA GRADONAČELNIKA ZA OPŠTINE U ZEMLJAMA JUGOISTOČNE EVROPE: ZAŠTO PRISTUPITI SG?.....	9
KAKO PRISTUPITI SPORAZUMU GRADONAČELNIKA?.....	10
KANCELARIJA ZA SPORAZUM GRADONAČELNIKA (KSG).....	13
Služba za pomoć KSG.....	13
Služba za medije KSG.....	15
INICIJATIVA SPORAZUMA GRADONAČELNIKA U 2015. GODINI – USPJEŠNA PRIČA!.....	16
AKCIONI PLAN ZA ODRŽIVU ENERGIJU GRADA/OPŠTINE (SEAP).....	20
Šta je Akcioni plan za održivo korišćenje energije (SEAP) grada/opštine?.....	20
Kako uraditi Akcioni plan za održivo korišćenje energije (SEAP) opštine?.....	21
Prihvatanje i realizacija Akcionog plana za održivo korišćenje energije.....	25
Monitoring i izveštavanje o realizaciji SEAP.....	26
ORGANIZACIONA STRUKTURA SG U GRADU/OPŠTINI.....	28
ULOGA ASOCIJACIJE LOKALNIH SAMOUPRAVA U SPORAZUMU GRADONAČELNIKA.....	29

SLIKE

SLIKA 1: Svečano potpisivanje Sporazuma gradonačelnika 24. juna 2013. godine u velikoj sali Evropskog parlamenta u Briselu.....	7
GRAFIKON 2: Šema realizacije SG	10
GRAFIKON 3: 3 glavna koraka SG	11
GRAFIKON 4: Šema realizacije 3 glavna koraka SG	11
GRAFIKON 5: Pokazatelji značaja SG	15
GRAFIKON 6: Šema realizacije SEAP	20
GRAFIKON 7: Priručnik EK za izradu SEAP	21
SLIKA 8: Referentni inventar emisije CO ₂ (BEI)	23
GRAFIKON 9: Prikaz procesa izvještavanja o SEAP u skladu sa Smjernicama za izvještavanje o Akcionom planu za održivu energiju i monitoring.....	26
GRAFIKON 10: Članovi SG u zemljama jugoistočne Evrope	29

SKRAĆENICE

SG - Sporazum gradonačelnika

KSG - Kancelarija za Sporazum gradonačelnika

ALS - Asocijacija lokalnih samouprava

JIE - Jugoistočna Evropa

SEAP - Akcioni plan za održivo korišćenje energije

RIE - Referentni inventar emisije CO₂

ZIC - Zajednički istraživački centar Evropske komisije

EE - Energetska efikasnost

RES - Obnovljivi izvori energije

nZEB - Gotovo nulti energetski objekat

OLU - Organ lokalne uprave

EOR - Energetski održiv razvoj

SPORAZUM GRADONAČELNIKA (SG)

Dana 29. januara 2008. godine Evropska komisija je pokrenula izuzetno široku inicijativu sa ciljem povezivanja gradonačelnika/ica evropskih gradova i opština u stalnu mrežu podrške za borbu protiv globalnog zagrijavanja i klimatskih promjena kroz energetske održiv razvoj gradova i opština širom Evrope.

Može se reći da je Sporazum gradonačelnika (SG) odgovor naprednih evropskih gradova na izazove globalnih klimatskih promjena, kao i to da je prva i najambicioznija inicijativa Evropske komisije koja je usmjerena direktno na aktivnu uključenost i trajno učešće nadležnih organa grada/opštine u borbi protiv globalnog zagrijavanja.

Potpisivanjem Sporazuma, gradonačelnici/ice se obavezuju da će primijeniti brojne mjere energetske efikasnosti, koje će na kraju dovesti do smanjenja emisija CO₂u njihovim gradovima/opštinama za više od 20% do 2020. godine, kako se traži Predlogom evropske politike za energetiku iz 2007. godine.

Do kraja februara 2015. godine Sporazum su potpisala 6 262grada (broj stanovnika – 196 326 037), a interesovanje drugih gradova za pristupanje Sporazumu je izuzetno veliko. Zanimljivo je napomenuti da se ova inicijativa proširila van evropskih granica i raširila se na cijeli svijet. Osim više od 6 000 evropskih gradova i opština, Sporazum su potpisali i gradonačelnici opština iz Argentine, Alžira, Tunisa, Novog Zelanda, Jermenije, Palestinskih teritorija, Maroka, itd. Što se tiče evropskih zemalja, najviše gradova članova je iz Italije (3032) i Španije (1465).

SLIKA 1: Svečano potpisivanje Sporazuma gradonačelnika 24. juna 2013. godine u velikoj sali Evropskog parlamenta u Briselu

KORISTI OD SPORAZUMA GRADONAČELNIKA ZA OPŠTINE U ZEMLJAMA JUGOISTOČNE EVROPE: ZAŠTO PRISTUPITI SG?

Generalno, postoji dosta koristi za zajednice koje pristupaju Sporazumu gradonačelnika i pripremaju akcione planove za održivo korišćenje energije (SEAP).

Pristupanjem Sporazumu gradonačelnika, sa jedne strane, i izradom akcionih planova za održivo korišćenje energije, sa druge strane, zajednice će zasnovati svoj energetske održiv razvoj na korišćenju obnovljive energije, mjerama energetske efikasnosti i na zaštiti životne sredine.

Koristi za zajednice koje se ostvaruju pristupanjem SG i izradom SEAP-a

- Na osnovu rezultata detaljne analize energije u različitim objektima u sektoru energetike u zajednici (domaćinstva, javni objekti, privredni objekti, itd.), identifikovaće se konkretni energetske projekti čija realizacija će dati najbolje rezultate uz najmanja ulaganja i najkraći period otplate.
- Omogućavanje donošenja odluka o pokretanju i realizaciji pojedinačnih energetske projekata.
- Uspješno podnošenje zahtjeva za dostupna sredstva na nacionalnom nivou i na nivou EU - jedna od važnih komponenti SEAP-a je detaljan opis svih fondova kod kojih se svaki projekat može kandidovati (budžet lokalne zajednice bi trebalo da bude zadnja opcija ukoliko nema drugih dostupnih izvora finansijske sredstva).
- Detaljan opis identifikovanih energetske projekata u zajednici (finansijski i vremenski okvir realizacije, nosioci, očekivana ušteda i odgovarajuće smanjenje emisije CO₂, mogući izvori finansiranja, itd.) omogućava brzo donošenje ispravnih odluka, kao i pravovremenu izradu projektne dokumentacije za prijavljivanje na dostupne tendere za dobijanje finansijske resursa.
- Kroz uspješno umrežavanje sa drugim zajednicama potpisnicama SG zajednica će biti upoznata sa pozitivnim iskustvima i najboljim praksama u Evropskoj uniji i biće stalno uključena u najsavremeniju tehnologiju i optimalna rješenja koja za cilj imaju razvoj energije.
- Kontinuirana uspješna realizacija projekata SEAP-a koristiće svim stanovnicima zajednice u vidu otvaranja radnih mjesta, poboljšanja kvaliteta životne sredine i vazduha, itd.

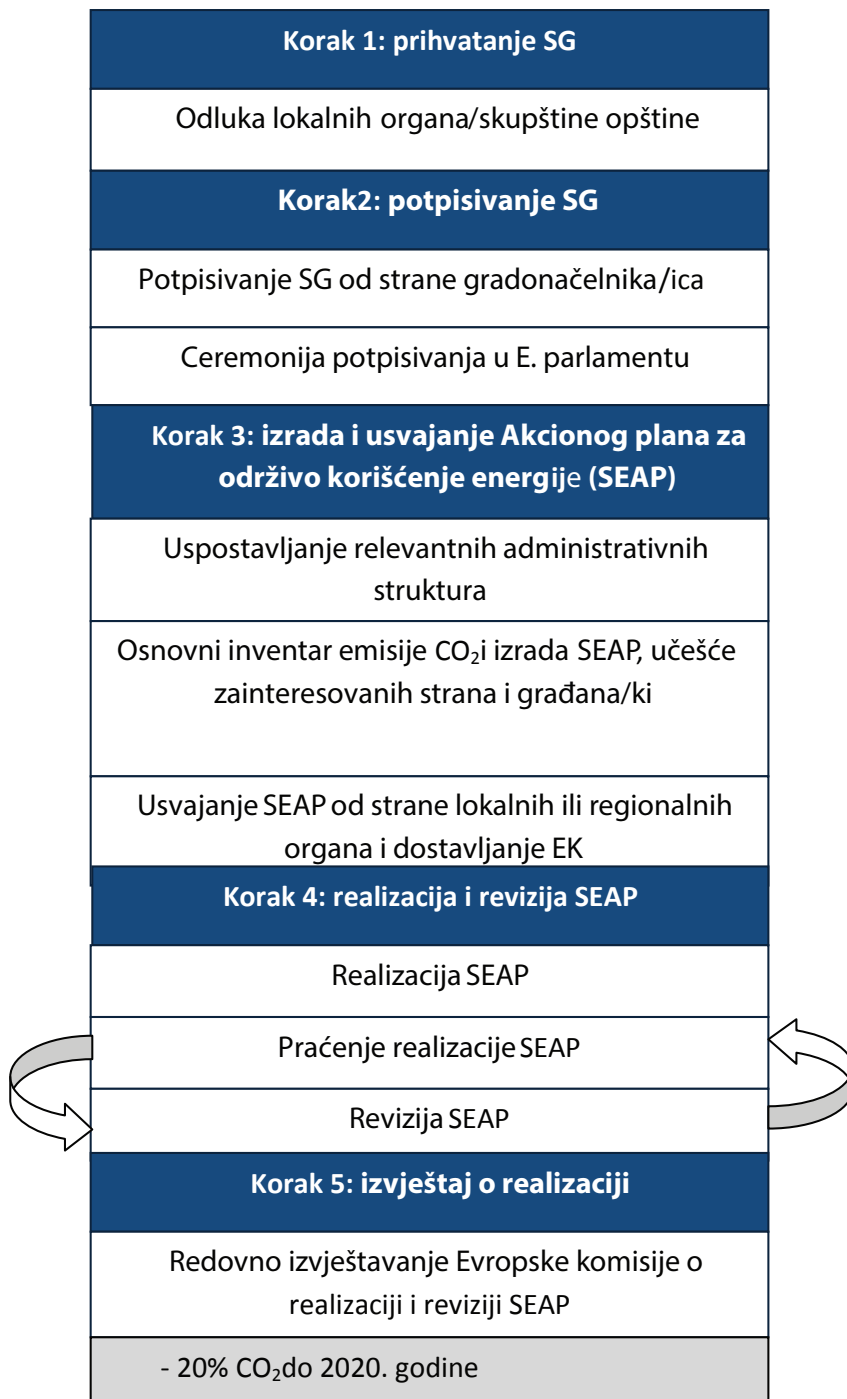
Može se zaključiti da će pristupanje Sporazumu gradonačelnika i izrada SEAP-a postaviti osnove za budući energetske održiv razvoj zajednice, na osnovu sistematskog planiranja energije, kontinuiranog korišćenja finansijske resursa iz dostupnih fondova, korišćenja obnovljive energije, realizacije mjera energetske efikasnosti i zaštite životne sredine i prirode.

KAKO PRISTUPITI SPORAZUMU GRADONAČELNIKA?

Jednostavna procedura pristupanja Sporazumu gradonačelnika

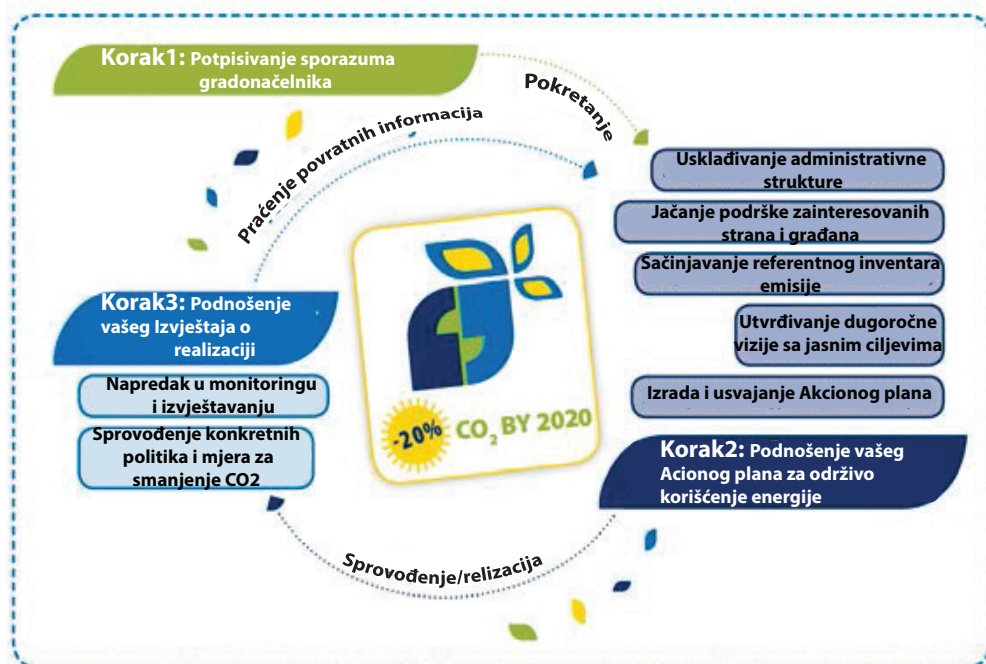
- Gradska/opštinska administracija podnosi predlog za pristupanje Sporazumu gradonačelnika skupštini grada ili odgovarajućem organu koji je nadležan za donošenje odluka, a koji čine izabrani/e predstavnici/ice ili koji je formiran od izabranih predstavnika/ica;
- U skladu sa Sporazumom koji je odobrila skupština grada ili odgovarajući organ koji je odgovoran za donošenje odluka, a koji čine izabrani/e predstavnici/ice ili koji je formiran od izabranih predstavnika, gradonačelnik/ica potpisuje obrazac za pristupanje;
- Obrazac za pristupanje treba postaviti na zvaničnu internet stranicu Sporazuma gradonačelnika (www.eumayors), nakon čega se grad unosi na javnu listu potpisnika/ica Sporazuma gradonačelnika.

Šema realizacije SG

SLIKA2: Šema realizacije SG

SLIKA 3: 3 glavna koraka SG

SLIKA4: Šema realizacije 3 glavna koraka SG

KANCELARIJA ZA SPORAZUM GRADONAČELNIKA (KSG)

U cilju pružanja podrške potpisnicima/icama Sporazuma, Evropska komisija je formirala Kancelariju za Sporazum gradonačelnika (KSG). Najznačajnije aktivnosti Kancelarije SG su usvajanje tehničkih smjernica i pružanje pomoći u promovisanju određenog projekta grada/opštine, mjerenja ili programa energetske efikasnosti. Kancelarija Sporazuma gradonačelnika takođe koordinira odnose sa drugim relevantnim zainteresovanim stranim, kao što su organizacije za podršku lokalnim vlastima (Asocijacije lokalnih samouprava) i lokalne ili regionalne agencije za energetiku.

Služba za pomoć Kancelarije za Sporazum gradonačelnika (KSG)

Jedna od veoma važnih aktivnosti Kancelarije Sporazuma gradonačelnika je pružanje ekspertске pomoći u procesu pristupanja inicijativi Sporazuma gradonačelnika i davanje smjernica u ispunjavanju obaveza definisanih Sporazumom.

Potpisnici mogu postaviti pitanja u vezi sa Sporazumom gradonačelnika na zvaničnu internet stranicu Sporazuma (http://www.eumayors.eu/about/contact_en.html) odabirom kategorije koja najbolje odslikava prirodu njihovih zahtjeva.

Korisne internet stranice Sporazuma gradonačelnika

Opšta pitanja o inicijativi Sporazuma gradonačelnika

http://www.eumayors.eu/about/general-inquiry-about-the-Covenant_en.html

Tehnička pitanja o izradi i realizaciji SEAP

http://www.eumayors.eu/about/technical-inquiry_en.html

Pitanja o događajima

http://www.eumayors.eu/about/inquiry-about-events_en.html

Pitanja o oglašavanju u medijima

http://www.eumayors.eu/about/press-inquiry_en.html

Zainteresovani/e za pristupanje Sporazumu gradonačelnika

http://www.eumayors.eu/about/interested-to-join-the-covenant-of-mayors_en.html

Zainteresovani/e za poziciju koordinatora/ke ili pristalice SG

http://www.eumayors.eu/about/interested-to-become-a-covenant-coordinator-supporter_en.html

Kancelarija Sporazuma gradonačelnika je u saradnji sa Zajedničkim istraživačkim centrom Evropske komisije(ZIC EK) pripremila niz materijala i priručnika kako bi pomogla u ispunjavanju zadataka iz Sporazuma gradonačelnika:

- Priručnik Kako uraditi Akcioni plan za održivo korišćenje energije nalazi se na internet stranici http://www.eumayors.eu/support/library_en.html od oktobra 2009. Ovaj priručnik pruža praktične smjernice i korisne predloge metodologija, instrumenata i alati za izradu Akcionog plana i Referentnog inventara emisije.

- Smjernice za izvještavanje o Akcionom planu za održivo korišćenje energije i monitoringa nalaze se na internet stranici http://www.eumayors.eu/support/library_en.html od jula 2014.

- Brošura o Akcionom planu i Referentnom inventaru emisije takođe se nalazi na internet stranici Sporazuma gradonačelnika: http://www.eumayors.eu/support/library_en.html.

Na osnovu praktičnih iskustava, brošura daje predloge u vezi sa postepenim ispunjavanjem obaveza iz Sporazuma gradonačelnika.

- Grupa često postavljanih pitanja (FAQ), http://www.eumayors.eu/support/faq_en.html, redovno se ažurira i donosi pitanja vezana za inicijativu Sporazuma i zahtjeve.

- Ugao za potpisnike Sporazuma je ograničen prostor na internet stranici Sporazuma gradonačelnika <http://members.eumayors.eu>, koja nudi mogućnost razmjene informacija sa svim potpisnicima Sporazuma i za veću izloženost nekih potpisnika Sporazuma kroz posebne linkove. Najbolji projekti su navedeni na internet stranici u cilju pružanja uvida u najbolje strategije, aktivnosti i rezultate.

- Privatni profil grada mu omogućava unošenje i ažuriranje osnovnih informacija i ključnih podataka o gradu/opštini (datum pristupanja, kontakt podaci, logo, link za internet stranicu, itd.).

- Obrasci za monitoring SEAP-a u formi predložene strukture, koja definiše dugoročnu viziju energetskog razvoja grada, predstavljaju izvještaje o rezultatima inventara emisije kao i ključne elemente SEAP-a. Zajedno sa jasnim smjernicama za popunjavanje, daju praktične smjernice i jasne preporuke o tome kako uraditi i pratiti SEAP i kako sprovesti mjere. Obrasci za monitoring SEAP-a (PDF format), kao i radna verzija (u Excel formatu), nalaze se na http://www.eumayors.eu/support/library_en.html.

Kancelarija Sporazuma gradonačelnika organizuje tematske radionice i druge događaje u cilju pružanja dodatnih informacija i podrške potpisnicima/icama i organizacijama koje pružaju podršku lokalnim samoupravama u ispunjavanju obaveza.

Služba za medije Kancelarije Sporazuma gradonačelnika (KSG)

Kancelarija Sporazuma gradonačelnika takođe pruža podršku u promovisanju lokalnih aktivnosti na nivou Evrope na jedan od sljedećih načina:

- Trenutni događaji na nivou pojedinačnih lokalnih samouprava, ili na nivou Evrope, objavljuju se na internet stranici Sporazuma gradonačelnika (tematske radionice, godišnja ceremonija Sporazuma gradonačelnika i drugi događaji).
- Izrada zajedničkih promotivnih materijala koji se mogu preuzeti sa internet stranice Sporazuma gradonačelnika (brošure, bilteni, itd.).
- Pružanje smjernica i najboljih praksi u vezi sa organizacijom lokalnih energetske dana (u saradnji sa Evropskom kampanjom za održivu energiju).

INICIJATIVA SPORAZUMA GRADONAČELNIKA U 2015. GODINI – USPJEŠNA PRIČA!

NAJBOLJI POKAZATELJI ZNAČAJA SG

- Broj potpisnika SG - **6262**
- Broj dostavljenih SEAP - **4471**
- Broj koordinatora Sporazuma - **166**
- Broj pristalica Sporazuma - **99**

SLIKA 5: Pokazatelji značaja SG

Sporazum gradonačelnika je inicijativa koja se stalno unapređuje, konstantno usklađujući svoje metode i procese na osnovu mišljenja koje daje njegova sve veća zajednica. U proteklih nekoliko godina, Kancelarija Sporazuma gradonačelnika(KSG) i Zajednički istraživački centar su naročito aktivni u oblasti revidiranja i unapređenja postojećih procedura u cilju boljeg predstavljanja potreba potpisnika/ica.

Uspjeh bez presedana ...

6,200 potpisnika

53 države

196 milliona građana

4,500 akcionih planova za održivo
korišćenje energije

300 izvještaja o monitoringu

Odluke Kancelarije za Sporazum gradonačelnika za 2015. godinu

- Predstavljanje pokazatelja učinka,
- Unapređenje online platforme i pojednostavljivanje administrativnih procedura,
- Obezbjedjivanje transparentnog procesa,
- Pojednostavljivanje online izvještavanja,
- Obezbjedjivanje bržeg davanja mišljenja - Online, na vrijeme!
- Olakšavanje praćenja napretka,
- Pružanje smjernica specifičnih za konkretnu zemlju.

Postojeća internet stranica "Sporazum u brojkama" upotpunjena je sljedećim brojkama i pokazateljima učinka (npr., cilj prosječnog smanjenja CO₂; očekivana ušteda energije i smanjenje emisije CO₂ do 2020. godine u ključnom sektoru) kako bi se pružio uvid u uticaj Sporazuma u cjelini.

Extranet web stranica Sporazuma će se i dalje unapređivati sa više automatizovanih elemenata. Na primjer, produženje roka za dostavljanje SEAP-a sada se može tražiti putem posebnog obrasca koji se nalazi na profilima potpisnika i koordinatora. Redefinisana su i parvila za odobravanje takvih produženja.

Ušteda energije

20%

-Odgovara 479TWh procijenjene uštede enegije koju treba ostvariti do 2020. godine, kao rezultat mjera sprovedenih u objektima i saobraćajnom sektoru

Informacije o tome da li potpisnici/ice poštuju svoje obaveze javno su dostupne u njihovim pojedinačnim profilima i na extranetu Sporazuma. Dodat je novi status koji označava potpisnice koje kasne u procesu i, prema tome, privremeno su "na čekanju".

Lokalna proizvodnja energije

18%

- Odgovara 133TWh lokalno proizvedene energije, uglavnom iz CHP, PV i energije vjetra. To će doprinijeti da se iz lokalne proizvodnje energije zadovolji 18% budućih potreba potpisnika za energijom.

Kancelarija Sporazuma gradonačelnika stalno nastoji da unaprijedi i poboljša ergonomiju extraneta, da olakša proces dostavljanja SEAP-a i svede prepreke/teškoće potpisnika na najmanju mjeru.

Kancelarija Sporazuma gradonačelnika(KSG) i Zajednički istraživački centar su razvile proces izvještavanja za potrebe praćenja realizacije SEAP-a. Ovaj postupak je potpomognut online modelom (koji je sličan modelu koji se koristi kao dio procesa dostavljanja SEAP-a) i prati ga sveobuhvatan dokument sa uputstvima pod nazivom **Smjernice za izvještavanje o održivom Akcionom planu i monitoringu(u daljem tekstu: "Smjernice")**. Odabrana grupa praktičara/ki(sačinjena od eksperata/ica za energetiku koji su aktivni kao potpisnici/ice Sporazuma, koordinatori/ke ili pristalice) pozvana je da učestvuje u procesu izrade i da obezbijedi da novi model daje bolji odgovor na potrebe potpisnika. Model za monitoring i uputstva su objavljeni 4. jula 2014.godine.

Kancelarija za Sporazum gradonačelnika se već povezala sa grupom nacionalnih eksperata/ica u cilju dalje decentralizacije rada službe za pomoć i obezbjeđivanja veće doslednosti sa nacionalnim i regionalnim procesima. Zahvaljujući njihovom učešću, objavljene su posebne brošure za Austriju, Mađarsku, Republiku Češku, Slovačku i Poljsku (na engleskom jeziku i jeziku države) kako bi se pružio dublji uvid u nacionalni kontekst/politike energetike i bolje promovisali uspješni primjeri, kao i prateći metodološki instrumenti i finansijski resursi dostupni u svakoj zemlji.

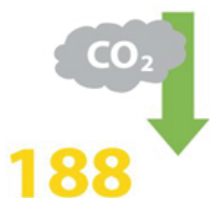
Danas

Emisija u gradovima potpisnicima je ekv. 5.4 tona CO₂ po glavi stanovnika.

Više od polovine utrošene energije otpada na zgrade, a gotovo jedna trećina na saobraćaj.

Smanjenje ekv. 188 m. tona, što znači da je cilj smanjenje od 28%.

133

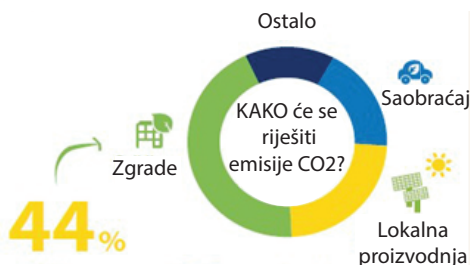
Lokalno treba proizvesti 133 TWh, što će doprinijeti da se iz lokalne proizvodnje zadovolji 18% buduće potrebe za energijom.

Do 2020.

20%

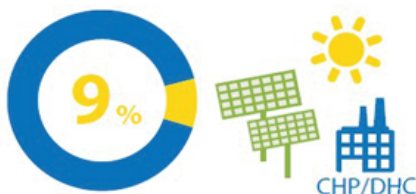
20% ukupne potrošnje energije treba pokriti iz lokalno proizvedene energije.

44% ukupnog smanjenja CO₂ će proistići iz aktivnosti u zgradama.

Potrošnja finalne energije u gradovima potpisnicima iznosi 19 MWh po glavi stanovnika.

9% ukupne potrošnje energije se pokriva lokalno proizvedenom energijom.

AKCIONI PLAN ZA ODRŽIVO KORIŠĆENJE ENERGIJE GRADA/OPŠTINE (SEAP)

Šta je Akcioni plan za održivo korišćenje energije(SEAP) grada/opštine?

Akcioni plan za održivo korišćenje energije(SEAP) je najznačajniji dokument koji, na osnovu prikupljenih podataka o trenutnom stanju, identifikuje i pruža precizne i jasne smjernice za realizaciju projekata i sprovođenje mjera energetske efikasnosti i korišćenje obnovljivih izvora energije na nivou grada, što dovodi do smanjenja emisije CO₂ za više od 20% do 2020. godine

Potpisivanjem Sporazuma, gradonačelnici/ice se obavezuju na izradu Akcionog plana za održivo korišćenje energije, koji se mora dostaviti Evropskoj komisiji u roku od godinu dana.

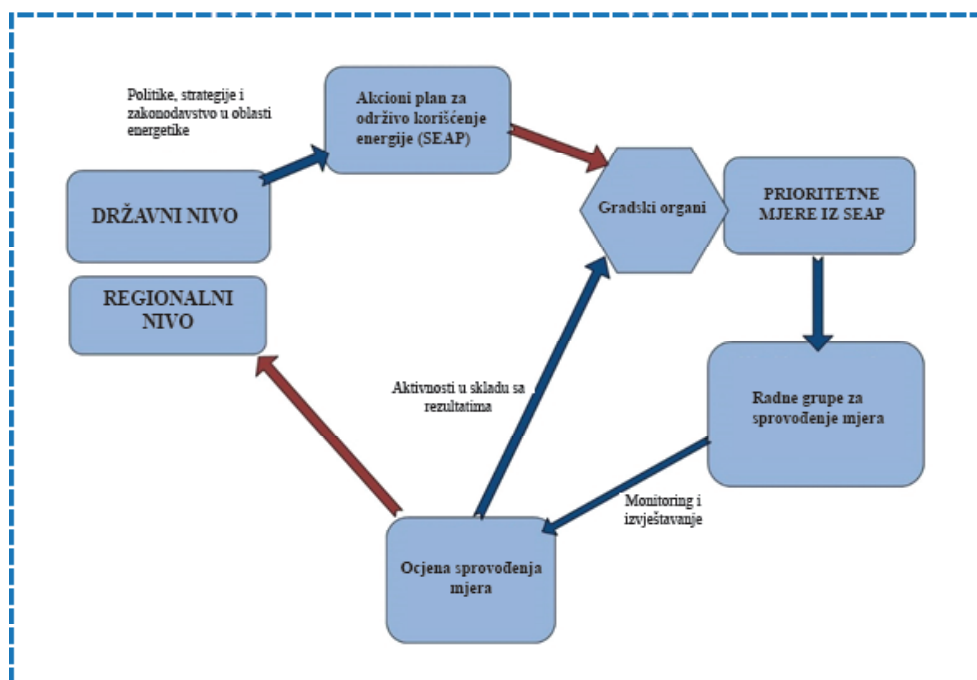
Ključni ciljevi izrade i realizacije SEAP-a

- Smanjenje emisije CO₂ u sektoru građevinarstva, saobraćaja i javne rasvjete kroz sprovođenje mjera energetske efikasnosti ,kroz korišćenje obnovljivih izvora energije, upravljanje potrošnjom, edukaciju, itd .
- Maksimalan doprinos bezbjednosti i raznolikosti gradskog snabdijevanja energijom.
- Smanjenje potrošnje energije u sektoru građevinarstva, saobraćaja i javne rasvjete.
- Povećanje udjela energije dobijene iz obnovljivih izvora.
- Omogućavanje transformacije urbanih područja u ekološki održiva područja.

SEAP se fokusira na dugoročnu transformaciju energetske sistema u gradovima/opštinama i pruža mjerljive ciljeve za smanjenje potrošnje energije i povezane emisije CO₂.

Obaveze iz SEAP-a važe za cijelo područje grada/opštine, uključujući javni i privatni sektor. SEAP definiše mjere i aktivnosti u sektoru građevinarstva, saobraćaja i javne rasvjete (sektor industrije je izborni). Svi segmenti SEAP-a treba da budu u skladu sa institucionalnim i zakonskim okvirom na nivou EU, nacionalnom i lokalnom nivou i da pokrivaju period do 2020.godine.

Tokom realizacije SEAP-a gradovi treba da dostave Evropskoj komisiji izvještaje o realizaciji i napretku u ostvarivanju predviđenih ciljeva. U tu svrhu je urađen poseban model izvještaja.

SLIKA 6: Šema realizacije SEAP

Kako uraditi Akcioni plan za održivo korišćenje energije(SEAP) opštine?

Evropska komisija je uradila Priručnik Kako uraditi Akcioni plan za održivo korišćenje energije kako bi pomogla gradskoj/opštinskoj administraciji u njegovoj izradi i realizaciji, kao i da bi uporedila rezultate ostvarene u raznim gradovima/opštinama potpisnicima Sporazuma gradonačelnika.

Kako uraditi Akcioni plan za održivo korišćenje energije

Kako uraditi Akcioni plan za održivo korišćenje energije

5 najznačajnijih aktivnosti u izradi SEAP-a u skladu sa metodologijom EK

1. *Uspostavljanje gradske/opštinske strukture za izradu SEAP-a;*
2. *Određivanje referentne godine* - Predlog Evropske komisije je da treba odrediti 1990. godinu za referentnu godinu, ako grad ima dovoljno podataka o potrošnji energije i povezanim emisijama. U slučaju da grad nema potrebne podatke za 1990. godinu, preporuka je da se odabere najranija referentna godina za koju postoje neophodni podaci;
3. *Analiza potrošnje energije u sektoru građevinarstva, saobraćaja i javne rasvjete;*
4. *Izrada referentnog inventara emisije CO₂;*
5. *Utvrdjivanje mjera energetske efikasnosti za smanjenje emisije CO₂ do 2020. godine za više od 20%*

Sektori i podsektori analizirane potrošnje energije u opštini

ZGRADE

- Zgrade u vlasništvu grada
- Privredni i uslužni objekti
- Stambeni objekti-domaćinstva

SAOBRAĆAJ

- Vozila u vlasništvu grada
- Javni prevoz na području grada
- Privatna i komercijalna vozila

JAVNA RASVJETA

- Mreža električne javne rasvjete
- Mreža javne rasvjete

Prikupljanje podataka za građevinski sektor

- Broj i karakteristike objekata
- Potrošnja energije
- Potrošnja toplotne energije iz centralnog sistema grijanja
- Potrošnja toplotne energije iz posebnog daljinskog grijanja
- Potrošnja ostalih energenata za grijanje(gas, lož ulje, ogrijevno drvo, itd.)

Potrebni podaci za analiziranje potrošnje energije u sektoru saobraćaja

- Struktura voznog parka u vlasništvu grada prema gorivu koje koristi
- Struktura i karakteristike javnog saobraćaja u gradu
- Broj i struktura registrovanih privatnih i kombinovanih vozila
- Potrošnja različitih vrsta goriva od strane voznog parka u vlasništvu grada
- Distribucija i potrošnja raznih vrsta goriva za autobuski prevoz u gradu

Pređena kilometraža i odgovarajuća potrošnja raznih vrsta goriva su procijenjeni na osnovu broja i strukture registrovanih privatnih i kombinovanih vozila.

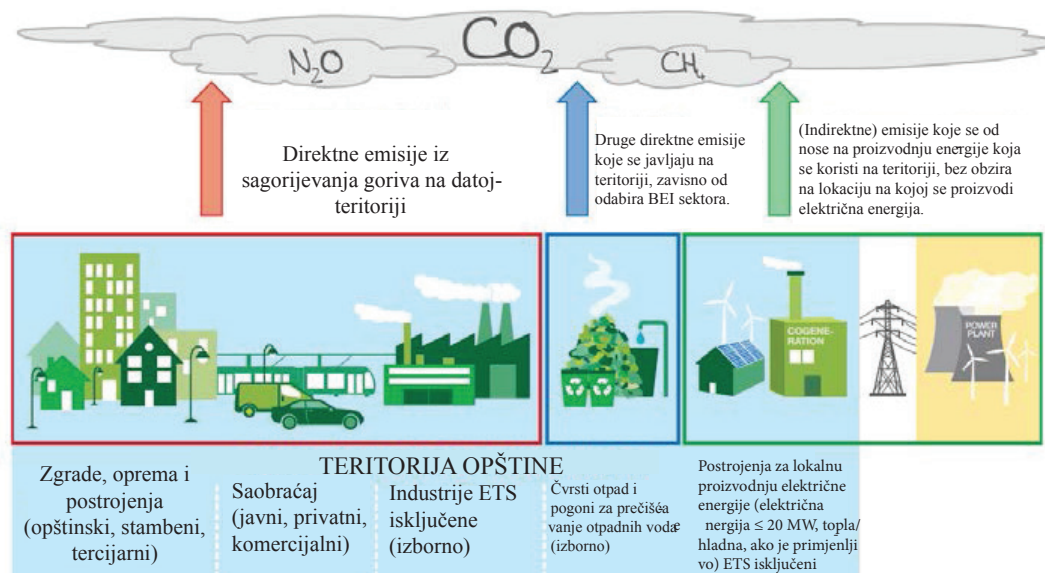
Potrebni podaci za analizu potrošnje energije za javnu rasvjetu

- Struktura i karakteristike mreže javne rasvjete (broj svjetiljki, vrsta i karakteristike, udaljenost između stubova rasvjete, itd.);
- Potrošnja električne energije;
- Potrošnja gasa kroz gasne svjetiljke.

Što se tiče uspješne analize potrošnje energije u raznim sektorima i podsektorima, preduslov su kvalitetni podaci, a njeni rezultati predstavljaju ulazne podatke za izradu Referentnog inventara emisije CO₂ (BEI).

Sistematsko prukupljanje i obrada prikupljenih podataka je jedna od najvažnijih aktivnosti u izradi SEAP-a!

Sljedeća značajna aktivnosti u izradi SEAP-a je izrada Referentnog inventara emisije CO₂ u skladu sa protokolom IPCC. Protokol IPCC za utvrđivanje emisije zagađujućih materija u atmosferu je zvanični protokol Međuvladinog panela o klimatskim promjenama (IPCC), kao izvršnog tijela Programa Ujedinjenih nacija za životnu sredinu (UNEP) i Svjetske meteorološke organizacije (SMO) u sprovođenju Okvirne konvencije Ujedinjenih nacija o klimatskim promjenama (UNFCCC).

SLIKA 8: Referentni inventar emisije CO₂ (BEI)

Mjere energetske efikasnosti i obnovljivi izvori energije su identifikovani na osnovu rezultata analize energije i Referentnog inventara emisije CO₂ sa ciljem smanjivanja emisije CO₂ u građevinskom sektoru, sektoru saobraćaja i javne rasvjete za više od 20% do 2020. godine.

Mjere energetske efikasnosti i obnovljivih izvora energije u građevinskom sektor

- Edukacija i promjena ponašanja zaposlenih/korisnika i korisnica objekata
- Zamjena uređaja za rasvjetu
- Toplotna izolacija spoljašnjeg omotača i krova
- Ugradnja toplotnih pumpi
- Ugradnja fotovoltaižnih sistema
- Zamjena bojlera na lož ulje bojlerima na pelete/prirodni gas
- Ugradnja termostatičkih ventila
- Ugradnja solarnih sistema za zagrijavanje vode u domaćinstvima
- Uvođenje subvencija za sprovođenje mjera energetske efikasnosti i korišćenja obnovljiv izvora energije u stambenom i komercijalno - uslužnom podsektoru

Mjere energetske efikasnosti i obnovljivih izvora energije u sektoru saobraćaja

- Uvođenje zelenog kriterijuma za javnu nabavku svih vozila u vlasništvu grada
- Uvođenje zelenog kriterijuma za javnu nabavku vozila za javni saobraćaj
- Mjere i aktivnosti koje se odnose na promociju, informisanje i edukaciju
- Uvođenje sistematskog upravljanja energijom u vozilima (optimizacija trasa i vremena vožnje korišćenje GPS, itd.)
- Sistem zajedničkog korišćenja vozila

Mjere energetske efikasnosti i obnovljivih izvora energije u sektoru javne rasvjete

- Zamjena postojećih uređaja za rasvjetu energetski efikasnim i ekološki prihvatljivim uređajima za rasvjetu
- Uspostavljanje jedinstvenog registra javne rasvjete na GIS platformi
- Upravljanje uređajima za rasvjetu ugradnjom savremenih elektronskih prigušnica

Prihvatanje i realizacija Akcionog plana za održivo korišćenje energije

Prihvatanje Akcionog plana za održivo korišćenje energije kao zvaničnog, sprovodljivog dokumenta predstavlja ključni elemenat za njegovu realizaciju i, na kraju, za ostvarivanje cilja smanjenja emisije CO₂ do 2020. Iz tog razloga je važno da lideri gradske uprave od samog početka aktivno učestvuju u procesu izrade, realizacije i monitoringa SEAP-a u cilju izrade kompetentnog i primjenljivog dokumenta.

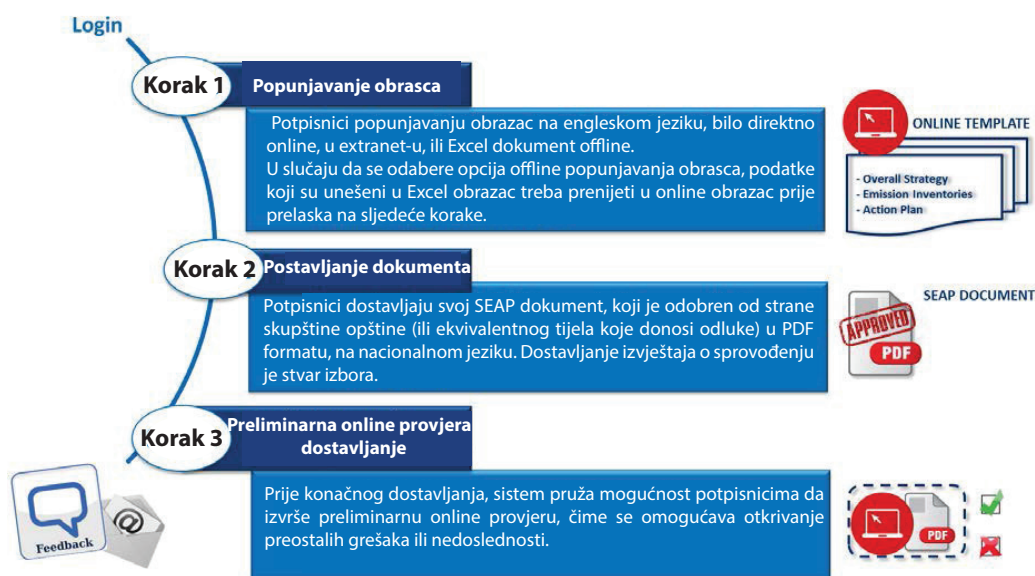
Nakon usvajanje SEAP-a od strane skupštine grada/opštine ili od strane odgovarajućeg organa koje je nadležno za donošenje odluka, a koje čine izabrani predstavnici ili koje je formirano od izabranih predstavnika, Kancelarija za Sporazum gradonačelnika se obavještava o tome. Na osnovu ove informacije, Kancelarija za Sporazum gradonačelnika omogućava pristup informacionom sistemu za unos podataka pomoću jedinstvenog korisničkog naloga i lozinke. S obzirom na to da je SEAP sveobuhvatni dokument čija evaluacija zahtijeva dosta vremena, nije potrebno da se u cjelosti dostavlja Kancelariji Sporazuma gradonačelnika. Neophodno je ispuniti obrazac SEAP-a koji će Evropska komisija ocijeniti i poslati odgovornom licu iz grada/opštine zvanično mišljenje i moguće sugestije za poboljšanje SEAP-a.

Sprovođenje mjera energetske efikasnosti i obnovljivih izvora energije, koje će obezbijediti ostvarivanje cilja smanjenja emisije CO₂ za više od 20% do 2020. godine, najsloženija je faza procesa izrade, realizacije i monitoringa SEAP-a, koja zahtijeva organizacionu strukturu, dosta vremena, kao i određena finansijska sredstva.

Monitoring i izvještavanje o realizaciji SEAP-a

Faza realizacije, monitoringa i kontrole SEAP-a treba da se sprovede istovremeno na nekoliko nivoa:

- praćenje dinamike sprovođenja konkretnih mjera energetske efikasnosti i obnovljivih izvora energije,
- praćenje učinka mjera i projekata SEAP-a,
- praćenje i kontrola ciljeva uštede energije za svaku mjeru iz SEAP-a,
- praćenje i kontrola smanjenja emisije CO₂ koja je ostvarena kroz svaku mjeru iz SEAP-a.

SLIKA 9: Prikaz procesa izvještavanja o SEAP u skladu sa Smjernicama za izvještavanje o Akcionom planu za održivu energiju i monitoring

TABELA 1: Sadržaj modela za SEAP imonitoring

PROCES IZVJEŠTAVANJA : sadržaj modela za SEAP imonitoring		
	SEAP	Monitoring
Dio I: Ukupna strategija	Posvećen je cilju smanjenja ukupne emisije CO ₂ , viziji, raspoređivanju službenika/ica i finansijskih kapaciteta i drugim organizacionim aspektima	Posvećen je svakoj izmjeni ukupne strategije, kao i ažuriranim podacima o raspoređivanju službenika/ica i finansijskih kapaciteta
Dio II: Inventari emisije	Posvećen je količini krajnje potrošnje energije i povezanoj emisiji CO ₂ po nosiocu energije i po sektoru u referentnoj godini	Posvećen je količini krajnje potrošene energije i povezane emisije CO ₂ po nosiocu energije i po sektoru u godini monitoringa- glavni cilj je praćenje razvoja emisije CO ₂ tokom vremena
Dio III: Akcioni plan za održivo korišćenje energije	Posvećen je listi ključnih aktivnosti za sprovođenje ukupne strategije, zajedno sa vremenskim okvirima, dodijeljenim odgovornostima i opredijeljenim budžetom	Posvećen je praćenju statusa realizacije ključnih aktivnosti

U skladu sa Smjernicama, model monitoringa treba dostavljati na engleskom jeziku svake dvije godine nakon datuma dostavljanja SEAP-a. Druga opcija je da grad može odlučiti da postavi izvještaj o realizaciji na internet stranicu. Imajući u vidu da izvještavanje svake dvije godine može izvršiti preveliki pritisak na ljudske ili finansijske resurse, grad može odlučiti da uradi inventar emisije svake četiri godine, umjesto svake dvije godine. Dakle, grad bi usvojio pristup izvještavanja o aktivnostima svake dvije godine, tj. dostavio obrazac za monitoring koji ne sadrži inventar emisije (Dio II) i fokusiran je na status realizacije aktivnosti grada (Dio III). Međutim, svake četiri godine grad mora izvršiti kompletno izvještavanje, tj. dostaviti obrazac za monitoring koji uključuje sva tri dijela u skladu sa niže navedenom tabelom.

TABELA 2: Dva pristupa izvještavanja o praćenju realizacije SEAP

Opis dva pristupa izvještavanju o praćenju realizacije SEAP			
Pristup	Kada?	Dio	Šta?
Izvještavanje o aktivnosti	Najmanje svake dvije godine	Dio I: Ukupna strategija	Jasno definiše svaku promjenu u ukupnoj strategiji i daje ažurirane podatke o raspodjeli službenika/ica i finansijskih kapaciteta
		Dio III: Akcioni plan za održivu energiju	Navodi status realizacije vaših aktivnosti i njihov efekat
Puno izvještavanje	Najmanje svake 4 godine	Dio I: Ukupna strategija	Jasno definiše svaku promjenu u ukupnoj strategiji i daje ažurirane podatke o raspodjeli službenika/ica i finansijskih kapaciteta
		Dio II: Inventari emisije	Omogućava praćenje inventara emisija
		Dio III: Akcioni plan za održivu energiju	Navodi status realizacije vaših aktivnosti i njihov efekat

ORGANIZACIONA STRUKTURA SPORAZUMA GRADONAČELNIKA U GRADU/OPŠTINI

Najznačajniji preduslov za uspješno sprovođenje procesa izrade, realizacije i praćenja SEAP-a (u daljem tekstu: "proces") je razvoj efikasne organizacione strukture u kojoj će od samog početka biti poznato ko, šta, kako i u kojem vremenskom roku treba uraditi nešto. Izuzetno je važno da se na samom početku formiraju radna i savjetodavna tijela i da se jasno definišu zadaci.

Prvi korak u razvoju organizacione strukture je imenovanje koordinatora/ke. Koordinator procesa je ključna osoba u procesu, koja od samog početka donosi sve važne odluke i na čiji predlog se osnivaju sva radna i savjetodavna tijela koja su neophodna za realizaciju prethodno opisanih osnovnih koraka u procesu.

Savjetodavna i radna tijela koja treba imenovati u odnosu na korake u sprovođenju procesa su:

- Savjet za energiju,
- Radna grupa za realizaciju SEAP-a.

Savjet za energiju je savjetodavno tijelo koje se mora formirati u fazi pokretanja procesa. U cilju uspješne komunikacije i praćenja procesa, predlog je da koordinator/ke procesa također ima ulogu predsjednika Savjeta za energiju.

Savjet za energiju treba da čine predstavnici opštinske administracije, asocijacije lokalnih samouprava, najznačajnijih zainteresovanih strana u procesu i istaknuti eksperti/ice za energiju sa velikim iskustvom u oblasti planiranja energije, građevinarstva, prostornog planiranja i saobraćajne i komunalne infrastrukture.

Učešće mnogih interesnih grupa - zainteresovanih strana - je od izuzetnog značaja, a to zahtijeva efikasnu strategiju komunikacije. Neophodno je da se identifikuju sve zainteresovane strane čiji su interesi na bilo koji način povezani sa SEAP-om, čije aktivnosti na bilo koji način utiču na SEAP i čije je vlasništvo, pristup informacijama, resursima, ekspertizi, itd. potrebno za uspješan razvoj i realizaciju SEAP-a.

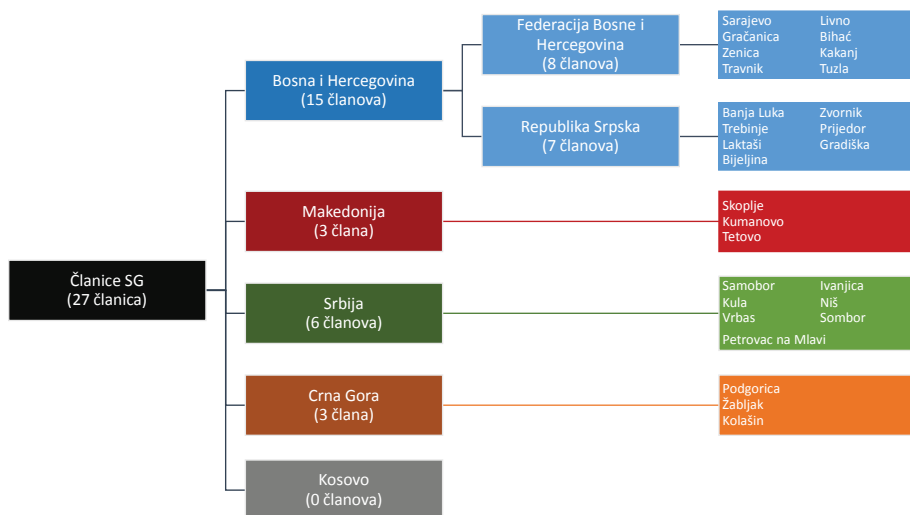
Ključne zainteresovane strane za uspješnu realizaciju SEAP

- Kancelarije/odjeljenja grada/opštine
- Lokalne uprave (lokalni odbori)
- Zanatlije/privredne i zanatske komore
- Preduzetnici i preduzetnice / Privredna komora / Unija poslodavaca
- Agencije za energetiku
- Asocijacije lokalnih samouprava
- Obrazovne i naučne institucije
- Industrijski sektor
- NVO i udruženja potrošača

Iako je Evropska komisija dala približne smjernice u vezi sa napretkom realizacije SEAP-a, na gradskoj/opštinskoj upravi je da se u najvećoj mogućoj mjeri prilagodi konkretnoj situaciji u gradu/opštini, u skladu sa lokalnim specifičnostima.

ULOGA ASOCIJACIJE LOKALNIH SAMOUPRAVA U SPORAZUMU GRADONAČELNIKA

Status Sporazuma gradonačelnika u zemljama jugoistočne Evrope

SLIKA 10: Članovi SG u zemljama jugoistočne Evrope

Opšta uloga Asocijacije lokalnih samouprava u Sporazumu gradonačelnika je pružanje podrške opštinama u vezi sa:

- pristupanjem Sporazumu gradonačelnika,
- nalaženjem visokokvalitetnih autora/ki SEAP-a ili pružanjem podrške opštinama da samostalno urade SEAP,
- uspostavljanjem organizacione strukture Sporazuma gradonačelnika u gradu/opštini,
- izgradnjom energetske efikasne opštine,
- sprovođenjem mjera energetske efikasnosti, projekata i programa u javnim objektima koji su u vlasništvu opštine ili ih je opština uzela u zakup,
- sprovođenjem mjera energetske efikasnosti, projekata i programa koji za cilj imaju povećanje energetske i ekološke efikasnosti u sektoru javnog saobraćaja u gradu,
- sprovođenjem mjera energetske efikasnosti, projekata i programa u sektoru javne rasvjete u gradu,
- planiranjem razvoja gradova na načelu energetske-ekološke održivosti,
- sprovođenjem kontinuiranih aktivnosti i kampanja u cilju podizanja svijesti građana/ki o neophodnosti uštede energije na svim poljima života i rada,
- pružanjem podrške programima i inicijativama raznih fizičkih i pravnih lica, koji za cilj imaju korišćenje obnovljivih izvora energije i sprovođenje mjera energetske efikasnosti,

- promovisanjem lokalne proizvodnje energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije.

Dalje, veoma važna uloga asocijacije lokalnih samouprava je pružanje podrške opštinama u ispunjavanju konkretnih obaveza potpisnika Sporazuma gradonačelnika:

- izrada Referentnog inventara emisije kao osnove za izradu Akcionog plana za održivo korišćenje energije,
- izrada i realizacija SEAP-a,
- kontrola i praćenje realizacije SEAP-a,
- dostavljanje izvještaja o realizaciji SEAP-a Evropskoj komisiji svake dvije godine,
- usklađivanje strukture gradske uprave u cilju obezbjeđivanja neophodnog ekspertskog potencijala za realizaciju SEAP-a,
- redovno informisanje lokalnih medija o rezultatima realizacije SEAP-a,
- informisanje građana/ki o mogućnostima i prednostima djelotvornog korišćenja energije,
- organizovanje energetske dane i dana Sporazuma gradonačelnika u saradnji sa Evropskom komisijom i zainteresovanim stranama,
- učešće i doprinos konferencijama na temu Sporazuma gradonačelnika i drugim događajima,
- razmjena iskustava i znanja sa drugim gradovima i opštinama.

Asocijacija lokalnih samouprava kao pristalica Sporazuma gradonačelnika

Strukture za podršku Sporazuma gradonačelnika su organizacije koje pružaju osnovnu podršku potpisnicima/icama Sporazuma gradonačelnika i ključni su saveznici Kancelarije za Sporazum gradonačelnika. Oni predstavljaju značajnu sponu sa lokalnim i regionalnim upravama i obezbjeđuju dostupnost ove inicijative malim lokalnim samoupravama. Zvanična procedura da biste postali struktura za podršku Sporazumu gradonačelnika je veoma jednostavna – samo pošaljite zahtjev Kancelariji za Sporazum gradonačelnika sa opisom posla i vrlo brzo ćete dobiti pozitivan odgovor!

Vrste struktura koje podržavaju Sporazum gradonačelnika

- **Organi javne uprave** nacionalni i regionalni javni organi, okruzi, regioni, aglomeracije, mentorski gradovi koji nude mogućnost pružanja strateškog liderstva, finansijske i tehničke podrške gradovima koji imaju političku volju da potpišu Sporazum, ali nemaju vještine i/ili sredstva za pripremu i razvoj Akcionog plana za održivo korišćenje energije
- **Mreže lokalnih i regionalnih vlasti** koje su posvećene ostvarivanju uticaja na realizaciju Sporazuma kroz promociju inicijativa, međusobno povezivanje i razmjenu korisnih iskustava između članova, kao i utvrđivanju zajedničkih interesa u relevantnim grupama i organizacijama.

Pristalice Sporazuma gradonačelnika u zemljama jugoistočne Evrope:

- Savez općina i gradova Federacije Bosne i Hercegovine,
- Savez opština i gradova Republike Srpske,
- Asocijacija jedinica lokalne samouprave Republike Makedonije – ZELS,
- Mreža asocijacija i lokalnih vlasti jugoistočne Evrope – NALAS,
- Stalna konferencija gradova i opština - nacionalna asocijacija lokalnih vlasti u Srbiji.

Asocijacije lokalnih samouprava kao pristalice Sporazuma gradonačelnika, koje imaju ekspertsko znanje o regulatornom, zakonskom i finansijskom okviru u kojem opštine rade, idealno su postavljene za pružanje namjenskih savjeta potpisnicima i za identifikovanje sinergija sa postojećim inicijativama. Oni su takođe presudni partneri Kancelarije za Sporazum gradonačelnika, naročito imajući u vidu njihovu sposobnost da prilagode ciljeve i poruke Sporazuma na način koji odgovara realnom stanju na terenu.

Preporuka je da sve asocijacije lokalnih samouprava u zemljama jugoistočne Evrope postanu pristalice Sporazumu gradonačelnika jer će im taj status dati mogućnosti da na najefikasniji način pruže podršku svojim opštinama u njihovom energetski održivom razvoju.

